

EK – 44

DİE
DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ

1959 SANAYİ ENVANTERİ

DİE Yayını

Kapak renkli

EK – 44

DİE
1959
“SANAYİ ENVANTERİ”

DİE YAYIN NO 397
YAYIM TARİHİ 1960

Bu yayında son derece ayrıntılı anket formlarından kaynaklanan şu özet tablolar bulunmaktadır:

- 1 – Yıllar ve Sektörler itibariyle Türkiye İmalat Sanayii – Özet Tablo
- 2 – Yıllar ve Sanayi Grupları itibariyle İşyerleri Sayısı
  - 2.1. Yıllar ve Sanayi Grupları itibariyle İşyerleri Sayısı – Hususi Sektör
  - 2.2. Yıllar ve Sanayi Grupları itibariyle İşyerleri Sayısı – Devlet Sektörü
- 3 – Yıllar ve Sanayi Grupları itibariyle Çalışanlar Sayısı
  - 3.1. Yıllar ve Sanayi Grupları itibariyle Çalışanlar Sayısı – Hususi Sektör
  - 3.2. Yıllar ve Sanayi Grupları itibariyle Çalışanlar Sayısı – Devlet Sektörü
- 4 - Yıllar ve Sanayi Grupları itibariyle Yatırımlar (cari TL)
- 5 - Yıllar ve Sanayi Grupları itibariyle İstihsal Kapasiteleri (Cari TL)
- 6 - Yıllar ve Sanayi Grupları itibariyle Fiili İstihaller (Cari TL)
- 7 – 1958 yılı için ve Sanayi Grupları itibariyle toplam girdiler (Cari TL)

Cari TL cinsinden olan göstergeleri bir başka inceleme konusu yapmak üzere bir yana bırakıp, işyeri ve işçi sayılarını mercek altına alarak Envanter’in formatı ile 1949, 1958 ve 1959 yılının ilk yarısının değerlerini kıyaslamak istiyorum.

	1949	1958	1959/I
İşyerleri	22 916	96 734	109 165
Özel Sektör	22 715	96 176	108 593
Kamu Sektörü	201	558	572

YORUM: “DP iktidarı döneminde devlet sektörünün ağırlığı arttı” diyenlere bu tabloyu incelemelerini öneriyorum. Kamu işyeri sayısındaki artış (1959/1949) % 185 iken özel işyerlerinin sayısındaki artış % 378. Toplamdaki artış % 376.

	1949	1958	1959/I
İşçi Sayısı	223 425	682 946	705 893
Özel Sektör	138 414	531 895	553 748
Kamu Sektörü	85 011	151 051	152 145

YORUM:

1 – Artışlar; devlet sektöründe % 79 iken, özel sektörde % 300 toplamda % 216

2 – İşyeri sayısı % 376, çalışanlar sayısı % 216, sanayide tüketilen elektrik enerjisi % 229 (1959/1949 artışı) artacak (bu üç göstergenin ortalaması % 274) ama DİE’ye göre sanayi sektörü 1959 yılında 1949’a kıyasla sadece % 79 büyümüş olacak?

1949 yılı sanayi sektörü katma değeri (sabit TL 1948) 978 milyon TL. (DİE Yayını No 391 sh 8). Bu değeri % 274 artırırsak, (yukarıdaki ortalama artış yüzdesi) 1959 yılı sanayi sektörü katma değerini gerçeğe yakın bir şekilde bulabiliriz: $978 \times 3.74 = 3\,658$ milyon TL. DİE’ye göre ise 1959 yılı sanayi sektörü katma değeri 1 755 milyon TL’dir. Gerçeğin yaklaşık yarısı!

“Envanter”de 1958 yılında fiili istihsal (cari TL) 14 429 milyon TL, aynı yıl girdilerin toplam değeri 8 841 milyon TL olarak verilmiş. Dolayısı ile katma değer 5 588 milyon TL olarak hesaplanabiliyor. 1949 TL’si ile 2 990 milyon TL

Bu rakamların (üretim – girdiler – katma değer) işyeri, işçi sayısı ve elektrik tüketimindeki artışları yansıtmadığını bir kez daha vurgulamak istiyorum.

SONUÇ:

1959 yılında, 1949 yılına kıyasla, sanayi sektöründeki katma değer artışının % 79’da kalmış olabilmesi için;

1949 yılından 1959 yılı ortasına kadar açılmış olan 86 249 yeni işyerinden 68 604’ünde (% 80’i) üretim yapılmamış,

İstihdam edilen yeni 482 468 işçiden 310 430’unun (% 64’ü) üretim yapmadan oturmuş, (‘90lı yıllarda KİTlerde olduğu gibi) ve,

Sanayi işyerlerindeki her yeni 100 elektrik motorunun 64’ünün boşa dönmüş, olması gerekiyor.

Bu sonucu yoruma açıyorum.

